

ТРАНСФОРМАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ Г. МОСТЫ В КОНТЕКСТЕ СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ БЕЛОРУССКОГО ОБЩЕСТВА СЕРЕДИНЫ XX НАЧАЛА XXI ВЕКА

Когда земли Западной Беларуси вошли в состав Польши, политика польской администрации в области школьного образования на практике оказались весьма противоречивой. При «панской» Польше на территории современного Мостовского района не существовало ни одного среднего учебного заведения. Семилетних школ также было мало. Тому, кто хотел в них учиться, надо было ходить за многие километры. Открытие и содержание школы считалось не только правом, но и обязанностью населения и руководства каждой гмины. Из воспоминаний Геннадия Васильевича Буйко: «Строительство здания семилетней школы в Мостах (тогда ещё - фабричных) в основном было закончено к сентябрю 1936 года, когда в нём начались занятия польской школы. Первым директором её был отставной «поручик» Пацынко. Средства на постройку школы были собраны всем «миром». Подряд на строительство здания школы у тогдашних местных властей (гмины в Мостах Правых) перехватили братья Копопацкие - владельцы фанерной фабрики. Подряд им был тем более на руку: ведь они уже имели готовую собственную железнодорожную ветку, площадки для складирования нужных стройматериалов, своих собственных строителей, развитие деловых связей с поставщиками. Автор считает важным отметить, что с началом освобождения Беларуси от немецких захватчиков СНК СССР и ЦК ВКП приняли Постановление «О ближайших задачах Совнаркома БССР и ЦК КП(б)Б Беларуси», Предлагалось немедленно приступить к печатанию учебников, в том числе и на белорусском языке. Надо отметить, что в советское время, как и на современном этапе, учебные заведения содержались за счёт бюджетных средств. Хотя, по словам учеников послевоенного времени, были сложные периоды в материальном плане. Преподавание велось на русском языке по программам и учебникам того времени. Возглавил школу в это время Семён Иванович Волкович. С

1940/41 учебного года новым директором дневной школы стал Карпович С.Т., при котором школа сравнительно быстро заменила много учебников, учебных пособий и приобрела довольно значительную школьную библиотеку. В современной гимназии обучение ведётся также на русском языке. А 80 лет назад, когда мы были в составе Польши, преподавание в школе было на польском языке. К сожалению, автор не нашёл документов 1936-1939 года мостовской школы, хотя мы обращались и в районный краеведческий музей, редакцию районной газеты, брали интервью у старожилов города Мосты. Но мы нашли уникальные документы польской четырёхклассной Публичной школы в Мостах фабричных, датированные 1931/1932, 1932/1933, 1934/1935 учебными годами. Мне стало интересно, как без компьютера и инноваций справлялись учителя с процессом обучения лет 70-80 назад. Ведь сегодня часто по телевидению и от взрослых я слышу, что система образования в СССР была одной из лучших в мире. Выпускники школы имели основательную подготовку в естественных науках. Общественные науки преподавались в русле марксизма-ленинизма. В фондах школьного музея я нашёл журнал для учителей «Praca w klasach», 1936 года на польском языке. Считаю, что цели исследования автор достиг, т.к. проследил изменения в организации образовательного процесса в учебном заведении г. Мосты середины XX века и начала XXI века. Практическая значимость моей работы заключается в том, что она может быть использована для проведения уроков, занятий. Материалы работы могут быть использованы для проведения экскурсий в музей гимназии.

Список литературы

1. Музей «История школы в истории страны». – Дело №1. «На пути становления»
2. Памяць. Мастоўскі раён // Выд. ПК "Паліграффармленне" –Мн.-2002.- с.445

Демещик Юлия Александровна, студентка ФКСиС, Белорусского государственного университета информатики и радиоэлектроники, yuliyademeshchick@gmail.com
Научный руководитель: Мякинська Анна Владимировна, преподаватель Белорусского государственного университета информатики и радиоэлектроники, mav@bsuir.by.

ПОГЛЯД НА РОЛЮ ЖАНЧЫНЫ Ў ГІСТОРЫІ: МАРЫЯ КАЗІМІРА ЛУІЗА ДЭ ЛА ГРАНЖ Д'АРКЬЕН (КАРАЛЕВА “МАРЫСЕНЬКА”)

Разглядаюцца абставіны жыцця і дзейнасці Марыі казіміры Луізы дэ Ла Гранж д'Аркьен, жонкі караля польскага і вялікага князя літоўскага Яна III Сабескага.

Марыя Казіміра Луіза дэ Ла Гранж д'Аркьен, каралева польская і вялікая княгіня літоўская, жонка Яна III Сабескага (26.06. 1641 – 30.01.1716). Упершыню на тэрыторыю Рэчы Паспалітай яна трапіла зімой 1645 – 1646 г. у свеце Людвікі Марыі Ганзага дэ Невер, будучай каралевы польскай і вялікай княгіні літоўскай, якая стала спачатку жонкай Уладзіслава IV, а пасля яго смерці – Яна II Казіміра, двух каралёў Рэчы Паспалітай з дынастыі Ваза. У свеце каралевы Марыя Казіміра патрапіла дзякуючы таму, што яе маці, Францішка, была ахмістрыняй Людвікі Марыі. Бацькам Марыі Казіміры быў збяднеўшы арыстакрат маркграф Генрых дэ Ла Гранж д'Аркьен, капітан швейцарскай гвардыі арлеанскага герцага. Па пратэкцыі караля і каралевы ў 1658 г. Марыя Казіміра выйшла замуж за аднаго з багацейшых магнатаў Рэчы Паспалітай Яна “Сабепана” Замойскага, вялікага кароннага падчашага, ваяводу кіеўскага (1658 – 1659) і сандамірскага (1659 – 1665). Муж быў на 14 гадоў старэйшым, хварэў на сіфіліс і больш часу праводзіў у паходах і гульнях, зусім не захоўваючы вернасці жонцы. Я. Замойскі заразіў і Марыю Казіміру, з-за чаго ўсе чацвёра яе дзяцей ад першага шлюбу памерлі немаўлятамі, а з 13 дзяцей ад другога шлюбу да дарослага ўзросту дажылі толькі чацвёра. Аднак ваявода не шкадаваў для жонкі грошай. У гэты час Марыя Казіміра пачала падтрымліваць спачатку сяброўскія адносіны з Янам Сабескім, старостам явароўскім і краснастаўскім. Тады ж завязалася іх спачатку нявіннае ліставанне. У 1660 г. яно перарвалася амаль на год, але ў 1661 г. зноў аднавілася, становячыся ўсё больш інтымным. У 1665 г. памёр Я. Замойскі і Марыя Казіміра засталася бяздзетнай багатай удавой. Ян Сабескі паспяшаўся легалізаваць сваю сувязь з Марысенькай, што выклікала вялікі скандал, бо шлюб быў заключаны літаральна праз месяц пасля смерці Я. Замойскага.

Марыя Казіміра была каранавана ў 1676 г. Яна імкнулася паўсюль суправаджаць мужа і ахутвала яго празмерным клопатам. Кароль і праз дзесяцігоддзі кахаў яе, пазбегшы здрады і спакус. Пры двары не усім падабаліся тыя мілосныя адносіны, якія склаліся паміж імі. Калі ў канцы жыцця хворы і апатычны кароль адыйшоў ад палітыкі, Марыя Казіміра разам з прыхільнікамі караля ўзяла на сабе кіраванне дзяржавай, за што атрымала ад праціўнікаў мянушку “рэгентша”. Першапачаткова Марысенька па-ранейшаму падтрымлівала сувязі з Францыяй. Але з часам заключыла саюз са Свяшчэннай Рымскай імперыяй. Вынікам саюза быў удзел войск Рэчы Паспалітай у вызваленні аўстрыйскіх зямель ад турэцкіх войск, а потым і перамога Я. Сабескага ў бітве пад Венай у 1683 г. У 1692 г. Марысенька падпісала дагавор з Францыяй, жадаючы атрымаць падтрымку дынастычных планаў адносна свайго сына Аляксандра. Пасля смерці Яна Сабескага 17 чэрвеня 1696 г. Марысенька выехала ў 1698 г. ў Італію, дзе правяла 15 гадоў. Застаўшыся без сродкаў да існавання, яна выехала ў 1714 г. у Францыю, дзе атрымала для пражывання замак Блуа. Людовік XIV не дазволіў ёй быць у сталіцы. 30 студзеня 1716 г. Марыя Казіміра памерла ад запалення лёгкіх у Блуа. Праз стагоддзі, дзякуючы шматлікім лістам, каханне Яна III і яго Марысенькі стала аздобай для польскай літаратуры. Але галоўнае ў тым, што гэтая гісторыя кахання па-ранейшаму застаецца крыніцай натхнення для закаханых.

Спісок літаратуры

1. Марыя Казіміра Луіза дэ Ла Гранж д'Аркьен [Электронны ресурс]. – Режим доступа: <http://allby.tv/article/3153/mariya-kazimira-luiza-de-la-granj-d-arken>. – Дата доступа: 27.03.2017.
2. Марыя Казіміра// Вялікае Княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 3 т. – Мінск: БелЭн, 2005 – 2010. – Т.3: Дадатак: А – Я. – С. 339 – 340.

Жывіца Владзіслава Сергеевна, студэнтка ФІТіУ, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыоэлектронікі, vlada1998@tut.by
Научный руководитель: Николаева Людмила Викторовна, кандыдат гістарычных навук Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыоэлектронікі, доцент, Mikalayeva@bsuir.by.